

ES UN ĶĪNAS ATTIECĪBAS – TAISNĪGAS UN SAVSTARPĒJAS PARTNERĪBAS VEIDOŠANA

2021. gada marts

"Lai būtu principi, vispirms jābūt drošmei."
Ķīniešu sakāmvārds

Senie Ķīnas imperatori savas valdīšanas pilnvaras teicās saņēmuši no dieviem. Viņi ticēja tam, ka Debesis izvēlējušās Ķīnu par Vidusvalsti – pasaules centru, spēcīgāko, harmoniskāko, bagātāko un gudrāko impēriju, kāda jebkad ir pastāvējusi. Ķīnas Komunistiskās partijas popularizētie naratīvi mūsdienās lielā mērā balstās uz šo pagātņi. Tajos tiek uzsvērts, ka piecus tūkstošus gadus Ķīna bija pasaules centrs, bet tad šo "svēto kārtību" satricināja Rietumu lielvaras. Tagad Ķīnas līderi sola atjaunot statusu, kas Ķīnai it kā pienākas, tādējādi atjaunojot pasaulē "dabisko" stāvokli.

Visus vēsturiskos naratīvus veido pierādīti fakti un ideoloģiski apgalvojumi, un Ķīnas izmantotais vēstījums nav izņēmums. Arheoloģiskie pētījumi neliecina, ka Ķīnas vēsture būtu bagātāka nekā citu valstu vēsture. Turklāt Ķīnas vēsturē varas periodi mijas ar norietu, dažādu karalistu savstarpējiem konfliktiem, ārvalstu varas periodiem un periodiem, kad ārvalstu ideju un ietekmes rezultātā Ķīnas sabiedrībā ir notikušas būtiskas pārmaiņas. Ir savdabīgi vērot, kā partija, kas savas ideoloģijas veidošanā ir smēlusies no Kārļa Marksa, Vladimira Iljiča Ļenina, Mao Dzeduna, Dena Sjaopina un tagad arī Sji Džiņpina filozofijas, apgalvo, ka valdīšanai saņēmusi pilnvaras no Debesīm.

21. gadsimtā, kurā valda noteikumos balstīta daudzpusējā kārtībā, attiecības nevar veidot, pamatojoties uz vēsturiskiem naratīviem, kas pārtapuši nacionālistiski komunistiskā ideoloģijā. Šāda pieeja var kļūt par abpusgriezīgu zobenu, jo katra valsts var sameklēt vēsturiski pamatotas sūdzības pret kaimiņvalstīm. Gadsimtiem senas kartes nevar būt pārākas par starptautiskajām tiesībām robežu un teritoriālās piederības noteikšanā, ja vēlamies nodrošināt mieru un cieņpilnu sadarbību starp mūsu kaimiņvalstīm Eiropā un Āzijā.

Ķīna un tās notikumiem pārpilnā vēsture, bagātīgā kultūra, filozofiju un inovatīvā amatniecība ir gadsimtiem ilgi bijusi eiropiešu apbrīnas un iedvesmas avots. Tāpat ar šo valsti ir saistījušies daudzi cēli un ne tik cēli eiropiešu sapņi.

Eiropas Komisija 2019. gada martā Ķīnas Tautas Republiku raksturoja kā sadarbības partneri, sarunu partneri ar konfliktējošām interesēm, ekonomisku konkurentu un sistēmisku sāncensi. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas politiskās

sekas un tā dēvētā drošības likuma piemērošanu Honkongai, agresīvāku tiekšanos sasniegt ilgtermiņa mērķus attiecībā uz Siņdzjanu, Tibetu un Taivānu, daudzpusējās sistēmas un starptautisko nolīgumu neievērošanu, Ķīnas ļaundabīgas ietekmes izplatīšanos, cilvēktiesību pamatpienākumu neizpildi, mēs uzskatām, ka šī četrkāršā pieeja ir novecojusi. Ķīnai kā ES partnerei būtu jāievēro savas starptautiskās saistības, un tas vēl nav noticis. Par mūsu attiecību galveno paradigmu arvien vairāk var uzskatīt sistēmisko sāncensību, tomēr mums nevajadzētu ignorēt nepieciešamību turpināt dialogu ar Ķīnu.

Mums ir jāņem vērā pašreizējās Ķīnas vadības arvien uzstājīgākā attieksme, kurai ir raksturīga atkāpšanās no kolektīvās vadības metodes un pievēršanās jaunam personības kultam. Mūsu attiecībās ar Ķīnu svarīgs faktors ir pasaules mēroga cīņa starp demokrātiju un autoritārismu. Tā rezultātā ir sarukusi sadarbības un ekonomiskās apmaiņas telpa.

2020. gadā Ķīna bija galvenā ES tirdzniecības partnere. Nav nekādu šaubu par to, ka ekonomiskajām un tirdzniecības attiecībām ir jābūt ES un Ķīnas sadarbības pamatā, nevis tikai vienam no svarīgajiem faktoriem. Tomēr ieguvumi no šādas sadarbības ir nevienlīdzīgi. Abām pusēm ir atšķirīgs viedoklis pamatjautājumā par vērtībām un normām, uz kurām pēc kara tika veidota pašreizējā starptautiskā kārtība. Eiropas virzītājspēks ir demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, savukārt Ķīna ir autoritāra vienpartijas valsts. Tomēr mums ir jācenšas maksimāli palielināt ieguvumus, ko sniedz mūsu savstarpējā ekonomiskā atkarība. Mums ir jāpievēršas arī pastāvošajai nelīdzsvarotībai.

Eiropas uzņēmumus satrauc uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās un Ķīnas uzņēmumu aizvien biežāk vērojamā negodīgā konkurence gan Ķīnā, gan citur. To papildina konfrontējošā attieksme Ķīnas diplomātijā attiecībās ar atsevišķām dalībvalstīm un ES. Eiropas universitātes, pētnieki, žurnālisti un pilsoniskās sabiedrības dalībnieki saskaras ar spiedienu, cenzūru un draudiem, strādājot ne tikai Ķīnā, bet arī Eiropā. Tas notiek gadījumos, kad Ķīnas iestādes secina, ka tiek apstrīdētas to oficiālās doktrīnas un politika. Šāda Ķīnas rīcība tiešā veidā ietekmē Eiropas vērtību izplatīšanos un taisnīgu un vienlīdzīgu nosacījumu nodrošināšanu uzņēmumiem un iedzīvotājiem.

Eiropas iedzīvotāji uzskata, ka Ķīna ar savu pašpārlicinātību un pieaugošo klātbūtni

dalībvalstīs cenšas mainīt eiropiešu dzīves stilu. Eiropa ir nobažījies par to, ka pārredzama, taisnīga un vienlīdzīga regulējuma trūkums kaitē konkurencei un tās iedzīvotājiem rada lielāku kaitējumu nekā labumu.

Sadarbība globālo problēmu risināšanā

Paturot prātā šīs problēmas, mēs vēlamies sadarboties ar Ķīnu kopīgu interešu jomās. Ķīnā dzīvo 1,4 miljardi cilvēku, un tas ir milzīgs tirgus. Tā ir viena no trim lielākajām ekonomikām, viena no bagātākajām valstīm pasaulē un pasaulē lielākā eksportvalsts. Ķīna ir kodollielvara un ANO Drošības padomes locekle. Censties atrisināt pasaules līmeņa problēmas, neiesaistot Ķīnu, ir neiedomājami.

Tagad šī valsts ir ES stratēģiska partnere cīņā pret klimata pārmaiņām un globālajā pārejā uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Lai gan pašlaik Ķīna ir pasaulē lielākā siltumnīcefekta gāzu un oglekļa dioksīda ražotāja (gandrīz 30 % no globālajām emisijām), tā kopš 2016. gada ir pievienojusies Parīzes nolīgumam. Tāpēc mēs sagaidām, ka Ķīnas valdība turēs doto vārdu un līdz 2030. gadam samazinās emisijas un līdz 2060. gadam panāks oglekļneitralitāti. Mēs piedāvājam rūpniecisko sadarbību, lai izstrādātu augsto tehnoloģiju risinājumus, jo īpaši vidi saudzējoša ūdeņraža jomā.

ES arī atbalsta sadarbību ar Pekinu, lai nodrošinātu stabilitāti un ilgtspējīgu izaugsmi jaunattīstības valstīs. Tomēr līdz šim šos centienus ir kavējušas sistēmiskas atšķirības un strikti utilitāra pieeja, ko bieži izmanto Ķīnas iestādes. Tāpēc mēs stingri iebilstam pret Ķīnas neilgtspējīgo pieeju sadarbībai ar Āfrikas Savienību un Āfrikas valstīm tādās jomās kā piekļuve izejvielām, jaunu tirgu izmantošana, cilvēktiesības un vides un klimata jautājumi.

Abas puses kā vienu no iespējamām sadarbības jomām ir norādījušas cīņu pret starptautisko terorismu. Tomēr terorisma definīcija, ko piemēro Ķīnas tiesībsargāšanas iestādes un jurisdikcija, ir neskaidra. Turklāt apsūdzības par terorismu bieži vien patvaļīgi un ar atpakaļejošu spēku tiek izmantotas pret miermīlīgiem protestētājiem un minoritāšu tiesību aizstāvjiem, kā tas kļuvis arvien skaidrāks Siņdzjanā, Tibetā un Honkongā. Kamēr tiek īstenota šāda prakse, sadarbība cīņā pret terorismu var notikt tikai ierobežotā apmērā.

Neraugoties uz atšķirībām, mums būtu jāturpina iesaistīties strukturētā dialogā ar

Ķīnu, lai risinātu tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas, neatbilstīga migrācija, atgriešanās pie noteikumos balstītas tirdzniecības un arbitrāžas sistēmas PTO ietvaros un efektīviem mehānismiem finanšu tirgu regulēšanai. Tomēr lielā mērā mūsu sadarbība būs atkarīga no Ķīnas vēlmes ievērot starptautiskās normas un noteikumus.

Noteikumos balstītas starptautiskās kārtības aizstāvēšana

Starptautiskā tirdzniecība un piekļuve jauniem tirgiem ir ievērojami uzlabojusi dzīves līmeni visā pasaulē. To rezultātā ir radušās jaunas darbvietas, vairojusies labklājība un pasaulē samazinājusies nabadzība. Mēs joprojām esam apņēmības pilni veidot atvērtu un taisnīgu pasaules tirdzniecības sistēmu. Tās pamatā jābūt noteikumos balstītai daudzpusējai kārtībai, kuras centrā ir demokrātiskās vērtības. Lai sasniegtu šo mērķi, ES ir konstruktīvi jāsadarbības ar saviem partneriem.

Ķīna joprojām pieturas pie tā, ka tās ārpolitikas stūrakmenis ir atbalsts daudzpolārai pasaulei un noteikumos balstītai starptautiskai kārtībai. Ķīnas prezidents Sji Dzjiņpins ir atkārtoti uzsvēris daudzpusējas pasaules kārtības nozīmi. Piemēram, uzstājoties Davosā 2017. gadā viņš sacīja:

"Ir tiesa, ka ekonomikas globalizācija ir radījusi jaunas problēmas. Taču tas nav attaisnojums, lai pilnībā atteiktos no ekonomikas globalizāciju. Mums būtu drīzāk jāpielāgojas globalizācijai un jāvada tās norise, jāmazina negatīvā ietekme un jāgūst labums visām valstīm un visām tautām."

Nedrīkst gan aizmirst, ka Ķīnas paustais atbalsts daudzpolārai pasaulei un apņemšanās ievērot noteikumos balstītu neiztur kritiku. Starptautiskās organizācijās Pekina parasti piemēro kopīgus noteikumus tikai tad, ja tie kalpo tās interesēm. Pretējā gadījumā Ķīna tos atzīst par nepiemērotiem tās īpašajām vajadzībām vai ignorē tos un piemēro patvaļīgu interpretāciju. Norises ap PTO, PVO un Starptautisko Jūras tiesību tribunālu parāda, kā tiek grauta šo starptautisko organizāciju legitimitāte. Šādas rīcības rezultātā tiek samazināta to spēja atrisināt divpusējus konfliktus daudzpusējā kontekstā.

Vienlaikus Ķīnas ārpolitika ir kļuvusi uzstājīgāka, un tās diplomātija –

konfrontējošāka, jo īpaši Sji Dzjiņpina vadībā. Ķīna vēlas, lai tai būtu lielāka nozīme pasaules mērogā, kas atspoguļotu tās straujo izaugsmi. Ķīniešu diplomāti ir aizstājuši Dena Sjaopina tēzi “slēp savu spēku, gaidi īsto brīdi” ar “vilku karotāja” diplomātiju.

Tā dēvētais Honkongas drošības likums ir Ķīnas un Apvienotās Karalistes 1984. gada kopīgajā deklarācijā pausto saistību pārkāpums. Šajā deklarācijā attiecībā uz Honkongu ir nostiprināts princips “viena valsts, divas sistēmas”. Jaunais likums ne tikai apdraud spēkā esošos starptautiskos nolīgumus, bet arī Honkongas sen iedibināto autonomiju un brīvību. Kopš likuma stāšanās spēkā cilvēktiesību ievērošana pilsētā ir strauji pasliktinājusies. Jaunais likums tiek izmantots kā instruments disidentu apklusināšanai, demokrātijas aktivistu masveida apcietināšanai, vārda un pulcēšanās brīvības apspiešanai un tiek vērsti pret žurnālistiem un akadēmisko aprindu pārstāvjiem.

Taivānu, Āzijas septīto lielāko ekonomiku ar stabilu plurālistisku demokrātiju, Pekina uzskata par renegātu provinci. Prezidents Sji Dzjiņpins ir noteicis 2049. gadu – Ķīnas Tautas Republikas dibināšanas simtgades jubileju – par termiņu ĶTR un Taivānas “atkalapvienošanai” ar jebkādiem līdzekļiem, un tas ir gan destabilizējoši, gan bīstami. PPE grupa pauž dziļas bažas par to, ka Ķīna pastiprina pret Taivānu vērstos militāros manevrus, kas nopietni apdraud mieru un stabilitāti reģionā. Tā atkārtoti apstiprina savu nostāju, ka abām pusēm ir jāatturas no vienpusējas rīcības un spēka lietošanas. Mēs uzskatām, ka Taivānas un Ķīnas apvienošanai, ja tā vispār notiek, vajadzētu būt tikai Taivānas un Ķīnas Tautas Republikas tautas demokrātiskās gribas rezultātam.

PPE grupa ir apņēmusies starptautiskajās attiecībās aizstāvēt noteikumus balstītu daudzpusēju kārtību un tiesiskuma prioritāti. Starptautiskajām organizācijām, kas ir šīs kārtības pamatā, arī jāpielāgojas mainīgajai pasaulei. Šo mērķi var sasniegt tikai daudzpusējās sarunās ar vienlīdzīgu visu ieinteresēto personu līdzdalību un pārstāvību.

Sistēmiska sāncensība – Eiropas interešu aizstāvība

Kopš 1975. gada, kad ES un Ķīnas Tautas Republika nodibināja diplomātiskās attiecības, ir pagājuši 46 gadi, un šo gadu laikā abas puses augsta līmeņa dialoga satvarā ir

izveidojušas ciešas politiskās, ekonomiskās un kultūras saiknes. Jau no pirmajām dienām, kad Ķīna izlēma veikt reformas un atvērties ār pasaulei, Eiropas uzņēmumi, inženieri un universitātes ir veicinājuši tās attīstību ar investīcijām, tehnoloģijām un pētniecību, kā arī ievērojamu ES attīstības palīdzību. Šīs iesaistīšanās pamatā bija pieņēmums, ka Ķīna galu galā liberalizēs savu ekonomikas sistēmu un, iespējams, pat savu politiku. Mēs cerējam, ka Ķīnā notiks pāreja uz tirgus ekonomiku un pakāpeniski pavērsies iespējas netraucētai apmaiņai ekonomikas, zinātnes un kultūras jomā.

Šodien mums jāatzīst, ka šīs cerības joprojām nav attaisnojušas.

Ķīnai ir tiesības izvēlēties savu attīstības ceļu. Tomēr, ja Ķīna, aizstāvot savas intereses, nepilda saistības, vienlaikus apdraudot mūsu intereses, mums ir jāaizstāv mūsu pilsoņu labklājība un jāmudina Pekina ievērot dotos solījumus.

ES pamatvērtību izplatīšana, cilvēka cieņas un cilvēktiesību ievērošana, brīvība, demokrātija, vienlīdzība un tiesiskums būtu jāskata plašākā Āzijas kontekstā, jo īpaši Dienvidaustrumāzijā. ES pozīciju var stiprināt, veicinot stratēģiskās saiknes un sadarbību, izmantojot investīcijas un tirdzniecības nolīgumus ar Ķīnas kaimiņvalstīm, jo īpaši Indiju un ASEAN reģionu. Šis reģions ir trešais lielākais ES tirdzniecības partneris, lielā mērā pateicoties tam, ka jau ir izveidotas partnerattiecības ar Japānu, Singapūru, Vjetnamu un Dienvidkoreju. Padziļinot savstarpējās saiknes, mēs varam stimulēt turpmāku ekonomisko integrāciju, kas mudinās ASEAN valstis nostiprināt savas demokrātiskās iestādes un ievērot noteiktos principus. Jāatceras, ka Ķīna un 14 citas Āzijas un Klusā okeāna valstis ir parakstījušas pasaulē lielāko tirdzniecības nolīgumu. Tas palielinās Ķīnas politisko un ekonomisko ietekmi visā reģionā. Mēs cieši uzraudzīsim šā nolīguma ietekmi, jo īpaši attiecībā uz standartizācijas normatīvajiem elementiem. Mēs ar piesardzību izturamies pret iespēju, ka tādas stratēģijas kā Ķīnas 2035. gada standarti būs saderīgi ar Eiropas iesaisti, kas balstīta uz vērtībām, un apzināmies Ķīnas centienus veicināt alternatīvas ekonomikas un tirdzniecības pārvaldības sistēmas.

Covid-19 – ES un Ķīnas attiecību analīze

Analizējot Covid-19 pandēmiju, ir redzamas daudzas līdz šim aprakstītās ES un Ķīnas

attiecību problēmas.

Pandēmijas sākumposmā Ķīna centās slēpt problēmas apmēru. Tā noklusēja svarīgu informāciju, apspieda trauksmes cēlētus un žurnālistus Ķīnā un bloķēja lēmumus PVO Ārkārtas komitejā. Ķīnai izvēloties slepenību, nevis atklāti risinot aizvien augošo krīzi, vīruss ātri izplatījās un kļuva par globālu problēmu. Kad Covid-19 nonāca valsts vadošo amatpersonu prioritāšu sarakstā, visi saziņas kanāli, tostarp Ķīnas plašsaziņas līdzekļu aģentūras ārvalstīs, Ķīnas diplomāti un Ķīnas uzņēmumi, izvīrēja Ķīnu par paraugu pandēmijas apkarošanā. Ķīna tika attēlota kā globāla labdare, kas sniedza palīdzību un nosūtīja medicīnisko aprīkojumu uz daudzām pasaules valstīm. Ne tik lielā mērā Ķīnas valsts plašsaziņas līdzekļi informēja par palīdzību, ko valsts saņēma no citiem, tostarp par gandrīz 60 tonnām medicīniskā aprīkojuma, ko tā saņēma no ES dalībvalstīm. No otras puses, tirdzniecība, ko Ķīna īstenoja komerciālos nolūkos, tika dēvēta par "Ķīnas atbalstu nelaimē nonākušajiem draugiem".

ES diplomātija divreiz kļuva par Ķīnas intervences mērķi un abas reizes padevās Ķīnas spiedienam. Pirmo reizi Eiropas diplomāti pēc Ķīnas diplomātu iejaukšanās mīkstināja EĀDD StratCom darba grupas ziņojumu par Ķīnas īstenojamām dezinformācijas kampaņām veselības krīzes laikā. Drīz pēc tam Ķīnas plašsaziņas līdzekļu aģentūras pieprasīja, lai ES vēstnieks Ķīnā kopā ar 27 ES dalībvalstu divpusējiem vēstniekiem veiktu izmaiņas kopīgā rakstā attiecībā uz to, ka vīruss ir izcēlies Ķīnā. Eiropas diplomāti tam piekrita un rakstu laboja.

Lai novērstu vietējo kritiku par krīzes pārvaldību, Ķīnas amatpersonas norādīja, ka šo vīrusu valstī ievēduši ārvalstnieki. Viņi neminēja, ka šie cilvēki vairākumā gadījumu bija Ķīnas valstspiederīgie, kas atgriezās mājās no ārvalstīm. Ķīnas vēstnieks Londonā sarunā ar BBC atteicās atzīt to, ka vīruss izcēlies Ķīnā. Gluži pretēji, viņš apgalvoja, ka Pekina vienkārši bija pirmā, kas to atklāja. Turklāt Ķīnas Ārlietu ministrijas runaspersona izmantoja savu sociālo plašsaziņas līdzekļu kontu, lai izplatītu baumas par to, ka vīruss patiesībā ir amerikāņu bioloģiskais ierocis. Valstīm, kas prasīja veikt rūpīgu un neatkarīgu vīrusa izcelsmes izpēti, tika piedraudēts ar ekonomiskām un politiskām represijām.

Sistēmiska konkurence ar Ķīnu dažādās jomās

Ekonomisko attiecību ziņā ES un Ķīna ir

savstarpēji atkarīgi un tādējādi viena otrai nozīmīgi tirgi. Tomēr Eiropas uzņēmumiem nemitīgi nākas saskarties ar diskriminējošiem pasākumiem, tirgus izkropļojumiem un dažādiem ierobežojumiem daudzās ekonomikas nozarēs. Ķīnas uzņēmumiem, jo īpaši valsts uzņēmumiem, piešķirtās dažādu veidu subsīdijas Ķīnas tirgū vēl vairāk traucē konkurences apstākļus. Līdzīgi instrumenti tiek izmantoti, lai palīdzētu Ķīnas uzņēmumiem ienākt Eiropas tirgos, konkurēt ar mūsu uzņēmumiem vai tos pārpirkst un tādējādi gūt labumu no to zinātnības, un kļūt par vēl spēcīgākiem pārējo ES uzņēmumu konkurentiem.

Vēl viens risks, kas ES iestādēm ir jāapzinās, ir Ķīnas tiesību akti, kas paredz, ka Ķīnas uzņēmumiem jāsadarbjas ar valsts slepenajiem dienestiem. Mums ir jāaglabā modrība, ja pastāv risks, ka Ķīnas tirdzniecības uzņēmumi datus izmantos nepareizi. Šo pieeju ilustrē Ķīnas vēstnieku iejaukšanās Eiropā, draudot dalībvalstu valdībām ar represijām pret to uzņēmumiem, kuri darbojas Ķīnā, ja Ķīnas uzņēmums "Huawei" netiktu iekļauts attiecīgās valsts 5G tīklā. Ir jāņem vērā Ķīnas draudi valstīm, kuras kritizē cilvēktiesību stāvokli Ķīnā vai aicina veikt starptautisku Covid-19 izmeklēšanu, kā tas notika Austrālijas gadījumā, kad dažādām tās precēm tika noteikti tirdzniecības ierobežojumi.

ES savukārt ir visatvērtākā ekonomikas zona pasaulē. Ārvalstu investīcijas tiek vērtētas atzinīgi un veicina ekonomikas izaugsmi. Mūsu sistēma ar stingriem noteikumiem konkurences, investīciju un publiskā iepirkuma jomā ir labi izstrādāta un piemērota ekonomikas dalībniekiem no liberālām tirgus ekonomikām. Tomēr tā nav gatava risināt problēmas, ko rada valsts virzīta ekonomika, kura nodrošina valsts atbalstu uzņēmumiem tādā līmenī, kāds ES uzņēmumiem nav pieejams, un kuras nolūks un resursi ir vērsti uz to, lai pārņemtu aizvien lielāku daļu mūsu tirgu. Tāpēc, aktīvi un jēgpilni sadarbojoties ar Ķīnu, ir jārada vienlīdzīgi konkurences apstākļi. Šajā sakarībā ETP grupa principā atzinīgi vērtē neseno vienošanos par visaptverošo investīciju nolīgumu starp ES un Ķīnu. Tomēr investīciju nolīgums pats par sevi nevar atrisināt visus jautājumus, kas kavē mūsu ekonomiskās un politiskās attiecības. Ar to ir jānodrošina stingri noteikumi visās nozarēs, kā arī izpildes mehānismi, ar kuriem tiktu novērsta pašreizējā nelīdzsvarotība un panākts, ka Ķīna un Ķīnas tirdzniecības uzņēmumi ievēro šos noteikumus. Ļoti svarīgi ir paralēli strādāt pie papildpasākumiem – gan autonomiem, gan daudzpusējiem – un nodrošināt galveno noteikumu

īstenošanu. Par prioritāti ir jānosaka mūsu tirdzniecības aizsardzības instrumentu kopuma uzlabošana. Komisijas nesen publicētā Baltā grāmata par vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanu attiecībā uz ārvalstu subsīdijām ir solis pareizajā virzienā, lai gan vienlaikus mums ir jāuzsver nepieciešamība ievērot atvērtības un brīvas un godīgas konkurences principus ES iekšējā tirgū. Ņemot vērā Balto grāmatu, mēs aicinām Komisiju nākt klajā ar priekšlikumu vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanas instrumentam. Ar šo instrumentu būtu jārada Eiropas uzņēmumiem iespēja gūt panākumus, vienotajā tirgū konkurējot ar subsīdētiem Ķīnas uzņēmumiem. Turklāt ES vienpusējie instrumenti, piemēram, plānotā ES pienācīgas pārbaudes sistēma attiecībā uz piegādes ķēdēm vai jaunais ES globālais sankciju režīms, ir jāizmanto, lai novērstu nepilnības, kas neizbēgami palikušas pēc investīciju nolīguma noslēgšanas.

ETP grupas politikas ieteikumi

Ķīna atbalstīja Eiropas integrāciju, kad tā atvieglāja Ķīnas piekļuvi iekšējam tirgum. Tā arī atbalstīja spēcīgu Eiropas nostāju, veicinot daudzpolāru pasauli. Tomēr Ķīna izmanto divpusējas un alternatīvas daudzpusējas stratēģijas, lai apietu vispārējo noteikumu balstīto pieeju, ko praktizē Eiropas iestādes. Alternatīvi formāti, piemēram, 17+1 investīciju shēma, un lielāko dalībvalstu vēlme egoistiski nodrošināt individuālus tirdzniecības un investīciju darījumus saviem uzņēmumiem tikai palīdz Ķīnai īstenot "skaldi un valdi" principu, radot domstarpības bloka ietvaros. Tas vājina ES un tās dalībvalstu pozīcijas. Lai īstenotu efektīvu pieeju attiecībā uz Ķīnu, ir vajadzīga konsekventa un uz vērtībām balstīta ārpolitika, ko ES un tās dalībvalstis īsteno lojāli.

Bez vienotas ES pieejas, kas stiprinātu visu 27 dalībvalstu sarunu pozīcijas, mūsu sarunas ar Ķīnu tikpat kā nav iespējams risināt ar līdzvērtīgiem noteikumiem. ETP grupa aicina dalībvalstis un Eiropas iestādes paust vienotu nostāju, pieņemot saskaņotu un visaptverošu pieeju visos līmeņos. Tā uzstāj, ka ir vajadzīgas uz tirgu balstītas reformas un vienlīdzīgi konkurences apstākļi visiem ES uzņēmumiem. Eiropas iestādēs būtu jāizveido transversāla darba grupa, par paraugu ņemot veiksmīgo Brexit darba grupa, kurai bija liela nozīme dalībvalstu vienotas nostājas saglabāšanā. ES ir jāstiprina savas piegādes ķēdes, lai ar dažādiem līdzekļiem palielinātu to noturību, tostarp palielinot ražošanu un pārceļot to uz

tuvākiem reģioniem, un tādējādi cenšoties sasniegt atvērtas stratēģiskas autonomijas mērķi.

- > **Stingra savstarpība kā otrs labākais risinājums.** PPE grupa atbalsta sadarbību ar Ķīnu, pamatojoties uz atvērtu ES tiesisko regulējumu un pilnībā ievērojot PTO noteikumus. Vienlaikus ES ir jāspēj stingri aizstāvēt savas pamatintereses, pamatojoties uz atbilstību PTO noteikumiem, savstarpību un efektīvu līdzsvara atjaunošanas pasākumu īstenošanu. Tomēr, ja šādu atvērtu pieeju ES un Ķīnas ekonomiskajās attiecībās nav iespējams īstenot, ES būtu jāizmanto tirdzniecības aizsardzība un citi attiecīgi autonomi pasākumi pret Ķīnas uzņēmumiem gadījumos, kad tiek konstatēta tirdzniecību kropļojoša ietekme vai apdraudējums ES drošībai un stratēģiskajām interesēm. Ar šiem pasākumiem būtu jāradā tādi paši ierobežojumi, ar kādiem saskaras Eiropas uzņēmumi Ķīnā.
- > **ES pretmonopola, uzņēmumu apvienošanās un valsts atbalsta noteikumi Ķīnas uzņēmumiem, kas darbojas Eiropā.** Lai izvairītos no negodīgas konkurences, ES būtu jāizstrādā konkurences neitralitātes instruments, ar ko tiktu nodrošināta Ķīnas valstij piederošo uzņēmumu konkurences neitralitāte Eiropas tirgū. Tas pats attiecas uz visiem valsts subsidētajiem uzņēmumiem neatkarīgi no to īpašumtiesību struktūras un valsts, kurā tie galvenokārt darbojas. Ir jāturpina daudzpusējie centieni stiprināt PTO noteikumus par rūpniecības subsīdijām, pamatojoties uz trīspusējo sadarbību starp ES, Amerikas Savienotajām Valstīm un Japānu.
- > **Savstarpība publiskajā iepirkumā.** Eiropas uzņēmumiem bieži vien ir aizliegts piedalīties publiskā iepirkuma konkursos Ķīnā. Eiropas Komisijai ir jānodrošina tas, ka līgumslēdzējas iestādes un dalībvalstis efektīvi piemēro ES 2014. gada direktīvas, un, iespējams, jāpārskata regulējums. Likumdevējiem būtu jāpabeidz jaunā, līdzsvarotā starptautiskā iepirkuma instrumenta (IPI) izstrāde, lai stiprinātu ES instrumentu kopumu un veicinātu pasaules mērogā savstarpējus tirdzniecības nosacījumus. Ķīnai pēc iespējas drīzāk būtu jāpievienojas PTO Nolīgumam par valsts iepirkumu un jāsāk izsludināt konkursus starptautiskā mērogā.
- > **Uzspiesta tehnoloģiju pārnese.**

Ķīnas uzņēmumi turpina nodarboties ar uzspiestu tehnoloģiju pārnesei un intelektuālā īpašuma tiesību zādzību. Šī nelikumīgā prakse ir arī blakusparādība Pekinas projektam “Ražots Ķīnā 2025”, kura satvarā enerģiski tiek strādāts pie tehnoloģiskās paritātes sasniegšanas ar ASV un ES. Minētās metodes apdraud turpmākās uzņēmējdarbības perspektīvas un darbvietu radīšanu un izaugsmi Eiropā. Lai gan mēs pozitīvi vērtējam to, ka visaptverošajā investīciju nolīgumā tagad ir iekļauti noteikumi, kas tieši aizliedz vairāku veidu uzspiestu tehnoloģiju pārnesei, mums tomēr ir jānodrošina, ka divpusējās attiecībās par prioritāti joprojām tiek noteikti pienācīgi pasākumi visu veidu uzspiestas tehnoloģiju pārnesei un intelektuālā īpašuma tiesību zādzību novēršanai. Eiropas Komisijai būtu jāizveido darba grupa, lai palielinātu dalībvalstu un Eiropas uzņēmumu informētību un prasītu Ķīnas un tirdzniecības iestādēm likvidēt uzspiestu tehnoloģiju pārnesei un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pārkāpumus.

- > **Eiropas industriālā stratēģija** ES ir jāuzlabo pamatnosacījumi, lai uzņēmumi varētu veikt investīcijas un ieviest jauninājumus. Būtu jāanalizē Ķīnas stratēģija attiecībā uz galvenajām nozarēm un gūtā pieredze jāņem vērā, ES un dalībvalstu līmenī nosakot pētniecības, izstrādes un inovācijas izdevumu apmēru. Turklāt, nepārtraukti investējot ES pētniecībā, izstrādē un inovācijā, var tikt radītas jaunas savstarpējās atkarības, kas līdzsvarotu ES un Ķīnas ietekmi. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ES piegādes ķēžu noturībai, lai panāktu atvērtu stratēģisko autonomiju, tostarp veidojot jaunas iespējas dienvidu un austrumu kaimiņreģionos. ETP grupa arī prasa pārredzamību attiecībā uz divpusējiem nolīgumiem, ko atsevišķas valstis slēdz ar Ķīnu. Bažas rada tas, ka apšaubāmi valsts līmeņa noteikumi tiek izmantoti, lai paturētu slepenībā stratēģiskos līgumus ar Pekīnu. Tā tas diemžēl notika saistībā ar neseno aizdevumu, ko Ķīna piešķīra Ungārijas valdībai ātrgaitas dzelzceļam starp Budapeštu un Belgradu. ETP grupa arī pieprasa, lai divpusējie nolīgumi starp atsevišķām valstīm un Ķīnu balstītos uz pārdomātu risku novērtējumu, lai nodrošinātu, ka attiecīgās investīcijas neapdraud drošību vai sabiedrisko kārtību ES, cita starpā izmantojot, pārvaldot vai kontrolējot kritisko infrastruktūru, kritiskās tehnoloģijas un divējāda lietojuma preces un sniedzot

kritiski svarīgus resursus vai sensitīvu informāciju, tostarp personas datus. Tādēļ ETP grupa aicina nodrošināt šādu nolīgumu pārredzamību.

- > **Iniciatīva “Viena josla, viens ceļš”** Ir jāsaprot, ka iniciatīva “Viena josla, viens ceļš” ir Ķīnas ģeopolitiskā programma, kas maskēta kā infrastruktūras un projektu finansēšana, un visi šādi projekti ir rūpīgi jāuzrauga, arī ņemot vērā to negatīvo politisko ietekmi. ES būtu spēcīgāk jāatbalsta sava Savienojamības stratēģija infrastruktūras izveidei un finansējuma nodrošināšanai trešās valstīs, jo tā ir stratēģiski svarīga un mūsu uzņēmumiem sniegtu uzņēmējdarbības iespējas. Tomēr mums jāpieprasa, lai iniciatīva “Viena josla, viens ceļš” atbilstu starptautiskajiem standartiem un, atzīstot pārredzamības trūkumu piedāvājumu iesniegšanas procedūrās, nodrošinātu godīgu konkurenci trešo valstu tirgos, atbalstot daudzpusējas ekonomikas pārvaldības praksi.
- > **5G tehnoloģiskā platforma.** 5G tīkla izveide visā Eiropā ir Eiropas turpmākās konkurētspējas stūrakmens. Resursi, kas mobilizēti Eiropas atveseļošanas plānā, būtu jāizmanto, lai nodrošinātu visām dalībvalstīm nepieciešamos līdzekļus drošai infrastruktūrai un atbalstītu Eiropas rūpniecību, spējas un inovāciju. Ķīnas līdzdalība šajā jomā būtu rūpīgi jāpārbauda, savukārt tie uzņēmumi, kurus uzskata par drošības apdraudējumu, ir jāizslēdz no jebkādiem ar 5G saistītiem pasākumiem 27 ES dalībvalstīs.
- > **Lauksaimniecības pārtikas, zivsaimniecības un akvakultūras nozares kā stratēģiskie aktīvi attiecībās ar Ķīnu.** Ņemot vērā pastāvīgo atkarību no Ķīnas un Ķīnas vadošo lomu pārtikas nodrošinājuma jomā, ES būtu jāmobilizē resursi, lai izstrādātu viedu sistēmu Eiropas lauksaimnieku, zvejnieku un akvakultūras ražotāju un patērētāju interešu aizsardzībai un lai izvairītos no negodīgas konkurences lauksaimniecības, zivsaimniecības un akvakultūras ražošanas nozarēs. Mēs pieņemam zināšanu to, ka ir noslēgts Nolīgums starp Eiropas Savienību un Ķīnas Tautas Republikas valdību par sadarbību ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā un to aizsardzību. Mēs rūpīgi pārbaudīsim šā nolīguma īstenošanu, uzraugot Ķīnas centienus nodrošināt Eiropas intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību.

Attiecībā uz tirdzniecību mēs joprojām esam apņēmības pilni veidot atvērtas attiecības ar Ķīnu. Diemžēl, ņemot vērā pastāvošos nepamatotos beztarifu pasākumus, tehniskos šķēršļus un savstarpības trūkumu, mūsu tirdzniecības attiecības joprojām ir nelīdzsvarotas. Valsts subsīdijas Ķīnā izraisa jaudas pārpalikumu un dempingu Eiropas un pasaules tirgos. Lai gan darījumu pieeja viena pati negarantē stratēģisko mērķu sasniegšanu, Eiropas pieeja rast risinājumus sarunu ceļā, nevis nosakot tādas tarifus kā ASV, ne vienmēr ir veiksmīga.

Piemērs tam ir Pasaules forums par tērauda tēraudrūpniecības jaudas pārpalikumu, kas ESAO ietvaros tika izveidots 2016. gadā pēc globālās tērauda krīzes, ko izraisīja milzīgs Ķīnas jaudas pārpalikums. Trīs gadus ilgās sarunas nesniedza taustāmus rezultātus, un galu galā Ķīna 2019. gada oktobrī nolēma izstāties no foruma. Tērauda ražošanas jaudas pārpalikuma problēma joprojām nav atrisināta, un Eiropas Savienībā šī iemesla dēļ ir apdraudēti 2,6 miljoni tiešo un netiešo darbvieta.

PPE grupas ieteikumi politikas jomā

- > **PTO modernizācija.** Kopš Ķīna 2001. gadā pievienojās PTO, tā nav spējusi pildīt savas saistības. ES kopā ar citām PTO dalībvalstīm būtu aktīvi jāturpina pašreizējie centieni atjaunināt PTO noteikumu kopumu. Ķīnai kā PTO loceklei ir jāpilda savi pienākumi un saistības šajā jomā un jāatzīst savs reālais ekonomiskais statuss, tostarp arī tas, ka tā vairs nav uzskatāma par jaunattīstības valsti.
- > **Tirdzniecības aizsardzības instrumentu pilnīga izmantošana.** Kamēr pastāv negodīga tirdzniecības prakse, mēs aicinām turpināt stingri piemērot ES tirdzniecības aizsardzības instrumentus un jauno antidempinga metodoloģiju un apsvērt nepieciešamību tos pastiprināt. Tādējādi tiks labāk novērsti cenu un izmaksu izkropļojumi, kas nav radušies brīvā tirgus spēku ietekmē.
- > **Vairāk Eiropas Komisijas pēc savas iniciatīvas veiktu izmeklēšanu.** ETP grupa atbalsta Eiropas Komisijas spēju palielināšanu, lai tā pēc savas iniciatīvas varētu izmeklēt antidempinga/antisubsidēšanas lietas arī tad, ja nav saņemtas oficiālas sūdzības no

skartajiem Eiropas uzņēmumiem. Komisijai būtu pilnībā jāizmanto šis paplašinātās kompetences.

- > **Jaunu elastīgu alianses sadarbības veidu izpēte.** Mēs mudinām dalībvalstis izveidot jaunu daudzpusējas sadarbības forumu, pamatojoties uz Daudzpusējas stratēģiskās eksporta kontroles koordinācijas komitejas paveikto. Šā jaunā foruma galvenais mērķis būtu uzraudzīt un kontrolēt tehnoloģiju eksportu, tirdzniecības plūsmas un paaugstināta riska investīcijas problemātiskās valstīs, kā arī ētikas standartus pētniecībā, ražošanā un datu izgūšanā.
- > **Efektīva ārvalstu tiešo investīciju pārbaude.** Mēs mudinām dalībvalstis ātri īstenot un efektīvi piemērot jauno regulu, lai izveidotu mehānismus ārvalstu investīciju pārbaudei kritiskās nozarēs. Ir jāapsver arī iespēja to pārskatīt, lai novērstu tirgus izkropļojumus, ko rada ārvalstu subsīdijas iekšējā tirgū. Mēs izturamies piesardzīgi pret centieniem izveidot negatīvu ekonomisko atkarību ar stratēģiskām investīcijām un esam apņēmīgu stiprināt Eiropas atvērtu stratēģisko autonomiju šajā jomā.
- > **Visaptverošs ES un Ķīnas investīciju nolīgums.** Mēs pozitīvi vērtējam principiālo politisko vienošanos par visaptverošu ES un Ķīnas investīciju nolīgumu, kura mērķis ir izveidot drošāku tiesisko regulējumu, lai radītu ilgtermiņa piekļuvi tirgum un investīciju iespējas. Investīciju nolīgums, kurā atspoguļotas mūsu prioritātes, var palīdzēt nodrošināt lielāku savstarpību attiecībā uz piekļuvi tirgum, veicināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus un nediskriminējošu attieksmi pret uzņēmumiem un investoriem. Mēs saprotam, ka tas nenovērsīs visas nepilnības šajās jomās. ETP grupa rūpīgi pārbaudīs nolīgumu, kurā ietverti vērienīgi tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības noteikumi, piemēram, darba tiesības, ko Ķīna ir pirmo reizi piekritusi pieņemt. Kad mums tiks lūgts apstiprināt investīciju nolīgumu, mēs arī izvērtēsim cilvēktiesību stāvokli Ķīnā. Īstenošanas uzraudzība ir būtiska, jo tas, cik vienošanās būs vērtā, būs atkarīgs no tā, kā Ķīna īsteno šīs saistības.
- > **Jaudas pārpalikuma novēršana.** ES būtu jāturpina dialogs ar citām starptautiskajām ieinteresētajām personām ESAO, PTO un G20 satvarā un jāmudina Ķīna atsākt sarunas.

- > **Investīciju nolīgums ar Taivānu.** Mēs atbalstām sarunu sākšanu par divpusēju investīciju nolīgumu ar Taivānu. Turklāt mēs aicinām Komisiju pabeigt sagatavošanas darbu, jo īpaši darbības jomas izpēti un ietekmes novērtējumu, lai oficiāli sāktu sarunas ES izmantotās “vienas Ķīnas” politikas satvarā. Mēs arī uzskatām, ka Taivāna būtu jāauzina piedalīties PVO sanāksmēs, mehānismos un darbībās, jo īpaši pandēmijas laikā. Taipejas līdzsvarotā krīzes pārvarēšana ir parādījusi, cik lielu labumu tās dalība varētu dot organizācijai.
- > **Centieni panākt efektīvu īstenošanu.** ETP grupa parūpēsies par to, lai Eiropas Parlaments aktīvi uzraudzītu visu turpmāko nolīgumu ar Ķīnu efektīvu īstenošanu, šajos centienos veicinot parlamentārās diplomātijas un dialoga lomu.

Eiropas publiskajās un akadēmiskajās debatēs Pekina cenšas ietekmēt Eiropas sabiedrībā valdošo sabiedrisko diskursu. Tās mērķis ir uzspiest savus politiskos vēstījumus un cenzēt Eiropā pausto kritiku.

Uzskatu, vārda, reliģijas un biedrošanās brīvība ir mūsu liberālo demokrātiju pamatprincipi. Kritiskā domāšana Eiropā tiek uzskatīta par mūsu līdzdalības demokrātijas būtisku elementu. Ķīnas Komunistiskā partija uzskata, ka šie Eiropas modeļa pamatprincipi pieder “septiņām graužoām tendencēm” un “rietumu ļaunumiem”, kas Ķīnā ir jāapkaro.

Tajā pašā laikā Ķīna arvien vairāk izmanto šīs brīvības Eiropā, lai veidotu savu darba kārtību. Lai gan pārredzamas debātes par Ķīnu mūsu plašsaziņas līdzekļos, universitātēs, ideju laboratorijās un sociālo plašsaziņas līdzekļu kanālos ir atzinīgi vērtējamas un bagātinošas, ir jāvērs uzmanība uz slēptiem mēģinājumiem manipulēt ar publisko diskursu.

Ķīnas uzņēmumi ir veikuši dažu Eiropas plašsaziņas līdzekļu apvienošanu vai pārņēmuši tos. Tādējādi tie ir ieviesuši šajos plašsaziņas līdzekļos Ķīnai labvēlīgas darba pamatnostādnes. Ieņēmumi no Ķīnas iestāžu un uzņēmumu reklāmām un informatīvajiem paziņojumiem tiek izmantoti kā svira, lai popularizētu Ķīnu atbalstošus vēstījumus un pakļautu cenzūrai kritizējošus ziņojumus. Ķīnas vēstniecības Eiropā izdara spiedienu uz Eiropas žurnālistiem un universitātēm, lai tās atturētos no paziņojumiem, kurus uzskata par kritiskiem attiecībā uz Ķīnu. Eiropas ideju laboratorijas un universitātes, ko

finansē Ķīnas iestādes un uzņēmumi vai kas tiek finansētas sadarbībā ar tām, popularizē Ķīnas valdības viedokli. Šim nolūkam tiek izmantots arī plašais Konfūcija institūtu tīkls visā pasaulē, kurā ietilpst vairāk nekā 500 institūtu. Turklāt šie institūti mēģina mainīt rietumu universitāšu mācību programmas, lai cenzētu kritisku diskursu un pētniecību par Ķīnu. Eiropas pētniekiem un žurnālistiem netiek izsniegtas Ķīnas vīzas un atteikta piekļuve Ķīnas avotiem, ja viņu darbs tiek uzskatīts par Komunistiskās partijas politikas kritiku.

Šīs intervences bieži vien paliek nepamanītas, lai gan ir vērstas pret mūsu pamatvērtībām un principiem. Atšķirībā no jau tik ierastā termina “maigās varas publiskā diplomātija”, šo jauno manipulatīvās diplomātiskās politikas taktiku apzīmē ar terminu “asā vara” (*sharp power*).

PPE grupas politikas ieteikumi

- > **Plašsaziņas līdzekļos ieguldīto ārvalstu investīciju izvērtēšana.** Ķīna pēdējos 10 gados ir investējusi Eiropas plašsaziņas līdzekļu uzņēmumos gandrīz 3 miljardus eiro. Tikai dažās ES dalībvalstīs ir ieviesti ārvalstu plašsaziņas līdzekļos veikto investīciju izvērtēšanas mehānismi. Tāpēc mēs mudinām Komisiju izstrādāt ES mēroga regulējuma sistēmu, lai novērstu to, ka plašsaziņas līdzekļu uzņēmumi, ko finansē vai kontrolē valdības, iegādājas Eiropas plašsaziņas līdzekļu uzņēmumus. Tam būtu jāattiecas galvenokārt uz nedemokrātiskām valstīm, kurās Eiropas plašsaziņas līdzekļu organizācijām nav atļauts brīvi darboties vai kurās tās tiek spiestas mainīt savu atspoguļojumu par labu vietējām valdībām. Šajos centienos par pamatu vajadzētu izmantot kopīgu datubāzi, lai visā Eiropas Savienībā veicinātu saskaņotus novēršanas pasākumus un/vai kriminālvajāšanu. Pretējā gadījumā Ķīnas paraugam sekos citas valstis ar līdzīgām autoritārām politiskajām ideoloģijām, un Eiropas Savienība riskē ar to, ka citas valstis iejauksies tās iekšējās lietās.
- > **Atbalsts neatkarīgai pētniecībai un žurnālistikai Ķīnā.** Lielāks atbalsts neatkarīgām un kritiskām zināšanām par Ķīnu padarītu ideju laboratorijas un universitātes mazāk atkarīgas no Ķīnas uzņēmumiem un iestādēm, kas pašlaik sponsorē to darbību. Ļoti ieteicams būtu izveidot ES finansētu Ķīnas pētniecības programmu, kas būtu pieejama Eiropas universitātēm, un izveidot Eiropas Ķīnas

zināšanu fondu. ES un dalībvalstīm arī turpmāk ir jāizstāv vārda brīvība universitātēs, lai nodrošinātu, ka vārda brīvību Eiropas universitātēs nemazina Ķīnas iestāžu rīcība neatkarīgi no tā, vai tā ir vēsta pret Eiropas vai Ķīnas studentiem un akadēmiskajām aprindām.

> **Neatkarīgas žurnālistikas un liberālo plašsaziņas līdzekļu veicināšana, atbalstīšana un finansēšana.**

ES un tās dalībvalstīm būtu jāatbalsta žurnālisti, kas izmeklē Ķīnas cenzūru, propagandu, preses vajāšanu un cilvēktiesību pārkāpumus. Spilgti piemēri ir Žurnālistikas uzticības iniciatīva, Starptautiskais Pētniecisko žurnālistu konsorcijs un Informācijas un demokrātijas forums. ES var dot savu ieguldījumu šajos centienos, izveidojot Eiropas Demokrātisko plašsaziņas līdzekļu fondu.

> **Vēršanās pret Ķīnas dezinformācijas kampaņām un uzspiestiem vēstījumiem.**

Eiropas automobiļu zīmols bija spiests publiski atvainoties par to, ka sociālo plašsaziņas līdzekļu platformā bija ievietojis reklāmu, kurā citēts Dalailama. Gadījumos, kad tiek pieminēta reliģisko un etnisko minoritāšu, piemēram, tibetiešu un uiguru, vajāšana un Eiropas literatūras balva tiek piešķirta Ķīnā aizturētam rakstniekam, var rēķināties ar to, ka Ķīnas diplomāti izteiks draudus akadēmiskām iestādēm un pat valdībām. Ķīnas mēģinājumi uzspiest savus vēstījumus un ierobežot citādu uzskatu paušanu ES nav pieņemami. Visām ES iestādēm ir stingri jāapzina Ķīnas dezinformācijas kampaņas un vēstījumi, piemēram, tādi, kas saistīti ar Covid-19 krīzi, un jāvērs uz tiem uzmanība. Mēs ierosinām ES mērogā dokumentēt dezinformāciju un cilvēktiesību pārkāpumus, lai palielinātu informētību un tādējādi atbalstītu šādu pārkāpumu upurus—gan privātpersonas, gan korporācijas, gan valdības. Šie centieni varētu kalpot kā pamats izglītības pasākumiem, piemēram, rīkkopām vai konkrētām tīmekļa vietnēm, ar kuriem Eiropas iedzīvotājiem tiktu nodrošinātas vajadzīgās prasmes un/vai zināšanas, kas viņiem ļautu izvairīties no dezinformācijas.

> Šos datus var regulāri apkopot un publikot EĀDD.

> **Cilvēktiesību un pamattiesību aizsardzība.** Cilvēktiesību pārkāpumus kontinentālajā Ķīnā un Honkongā nevar ignorēt, un Eiropas Savienībai un tās

dalībvalstīm ir stingri uz tiem jāreaģē. PPE grupa atzinīgi vērtē pieņemto ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu (tā dēvēto ES Magnitska aktu), kas nodrošinās, ka personas, kas vainojamas cilvēktiesību pārkāpumos, tiek sauktas pie atbildības. ETP grupai būtu jāuzņemas vadošā loma politiskajā diplomātijā, lai ES globālajā cilvēktiesību sankciju režīmā iekļautu arī korupciju.

> **Cilvēktiesību aktivistu atbrīvošana.**

Mēs aicinām atbrīvot patvaļīgi aizturētus un ieslodzītus cilvēktiesību aizstāvjus, disidentus un citas personas, tostarp Zviedrijas pilsoni Gui Minhai. Mēs ar lielām bažām ņemam vērā ziņojumus par sistemātiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem, tostarp ievietošanu nometnēs, sterilizāciju un piespiedu abortiem, kas Siņdzjanā notiek pret uiguriem un citām, galvenokārt musulmaņu, minoritātēm, un mēs prasām veikt neatkarīgu un steidzamu izmeklēšanu saistībā ar šiem apgalvojumiem. Mēs uzsveram, ka ir vajadzīga brīva piekļuve Tibetai, tostarp diplomātiem, žurnālistiem, tūristiem un pašiem tibetiešiem.

> **Turpmāka Honkongas aizstāvība.**

ETP grupai jāturpina atbalstīt Honkongas autonomiju, brīvību un tiesiskumu. Tai būtu stingri jāmudina dalībvalstis īstenot pasākumu kopumu, par ko Ārlietu padome vienojās 2020. gada 28. jūlijā, kā arī Parlamenta 2020. gada 15. jūnija kopīgo rezolūciju.

> **Eiropas importa aizliegums attiecībā uz precēm, kuru ražošanā izmanto piespiedu darbu.**

Saskaņā ar pieejamo informāciju Ķīnas iestādes ir aizturējušas un ievietojušas nometnēs miljoniem uiguru un izmantojušas viņus piespiedu darbam Siņdzjanas provincē. ASV Pārstāvju palāta gandrīz vienbalsīgi ir pieņēmusi likumu, kas aizliedz importēt preces, kuras ražotas, izmantojot piespiedu darbu. ES saskaņā ar PTO tiesību aktiem arī būtu jāizliedz produktu imports no uzņēmumiem, kas izmanto piespiedu darbu. Turklāt ES tirgos būtu jāizliedz produkti, kas ražoti pāraudzināšanas nometnēs.

> **Atbalsts reliģijas brīvībai Ķīnā.**

Ķīna joprojām liedz saviem pilsoņiem reliģijas brīvību. Pret reliģiskajām apvienībām un kopienām, jo īpaši kristiešiem, musulmaņiem, budistiem un citiem, kas nav daļa no režīma kontrolētām organizācijām, vērsas ar aizskaršanu, aizturēšanu, svēto simbolu un kulta

vietu nojaukšanu, apspiešanu un citiem neatlaidīgas vajāšanas veidiem. ES vajadzētu ne tikai nodrošināt pienācīgus līdzekļus īpašajam sūtnim reliģijas vai ticības brīvības veicināšanai ārpus ES, bet arī pastāvīgi savās attiecībās ar Ķīnas Tautas Republiku izvirzīt jautājumu par reliģijas brīvību.

- Ķīna ir kļuvusi par vienu no lielākajiem līdzekļu iemaksātājiem ANO budžetā un piešķir arvien lielākas militārās vienības ANO miera uzturēšanas operācijām. Ķīnai kā ANO Drošības padomes pastāvīgajai loceklei un Cilvēktiesību padomes loceklei ir īpaša atbildība atbalstīt ANO trīs pilārus: cilvēktiesības, mieru un drošību, kā arī attīstību.

ES nostāja attiecībā uz saspringtajām ASV un Ķīnas attiecībām.

ASV un Ķīnas attiecībām ir globāla ietekme, jo īpaši ņemot vērā to, ka globālā pandēmija pastāvošo spriedzi ir saasinājusi vēl vairāk. Lielvaru konkurence nenoliedzami pārvēršas par lielvaru sāncensību. Šādos apstākļos ES ir jāieņem nostāja, kas tai ļauj aizstāvēt savas intereses, vienlaikus saglabājot funkcionālas attiecības ar abām valstīm.

No vienas puses, ES un ASV saista NATO satvarā izveidotā transatlantiskā saikne, kuras pamatā ir demokrātijas, brīvības, cilvēktiesību un tiesiskuma principi. ETP grupa ir apņēmusies šo saikni atjaunot un stiprināt. ES lojāli atbalsta Amerikas Savienotās Valstis, uzturot Ķīnai noteikto ieroču embargo, un to ir darījusi jau vairāk nekā 30 gadus. No otras puses, Ķīnas tirgus, neraugoties uz visiem iebildumiem, ir spēcīgs magnēts, kas piesaista lielus un mazus Eiropas uzņēmumus.

Tikai paļaujoties uz ES kā vienotu veselumu, dalībvalstis spēj saglabāt autonomiju vidē, kur ASV un Ķīna cīnās par to, kura būs spēcīgāka. Lai ES netiktu samalta starp abiem ģeopolitiskajiem dzirnakmeņiem, tai ir jāsaglabā principiāla, bet pragmatiska ārpolitika. Multilaterālisma un tā satvarā izveidoto institūciju aizsardzība, kā arī noteikumos balstītas kārtības ievērošana ir būtiska ES nostājas aizstāvībai. Tas nozīmē, ka Eiropas interešu aizsardzības nolūkā ir jāizveido sankciju mehānisms.

Tas, iespējams, var izraisīt īslaicīgus sarežģījumus vai sarūgtinājumu, piemēram, pretpasākumus, ko Pekina izvērsīs, kaitējot

mūsu uzņēmējdarbības interesēm. Tomēr ilgtermiņā tiks stiprināta starptautiskā sistēma, kuras pamatā ir pārredzami noteikumi. Lai sasniegtu šo mērķi, ES ir jāuzņemas vadība, atjaunojot aliansi ar Amerikas Savienotajām Valstīm. Alianses būtu jāveido arī ar citām demokrātiskām, līdzīgi domājošām valstīm, kas piesardzīgi izturas pret selektivitāti, ar kādu Ķīna izvēlas ievērot starptautiskos noteikumus.

ETP grupa atzinīgi vērtē to, ka ir izveidots ES un ASV dialogs par Ķīnu, un aicina rīkot pamatīgas diskusijas par tādām jomām kā uzspiesta tehnoloģiju pārnese vai daudzpusēju iestāžu stiprināšana, kurās kopīga pieeja ir ne tikai vēlama, bet arī nepieciešama. PPE grupa arī aicina ES, ASV un citas demokrātiskās valstis īstenot vērienīgu demokrātijas atbalsta programmu visā pasaulē, lai vērstos pret aizvien augošo autoritārismu, atbalstītu cilvēku vēlmi pēc brīvības un stiprinātu demokrātisko noturību.

Atkarībā no tā, kāds būs šo centienu rezultāts, ES un Ķīnas attiecības var attīstīties saskaņā ar trim dažādiem scenārijiem:

a) pozitīvs scenārijs – iesaistīšanās un sadarbība

Pozitīva scenārija gadījumā abas puses turpina sadarboties. Tas ļauj ES sadarboties gan ar ASV, gan Ķīnu, slēgt nolīgumus, palielināt tirdzniecību un paaugstināt investīciju līmeni. Visi trīs partneri strādātu saskaņoti, lai risinātu tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas, terorisms un pašreizējā pandēmija. Regulārs dialogs tiktu veidots, pamatojoties uz augsta līmeņa uzticēšanos.

b) neitrāls scenārijs – līdzāspastāvēšana un paralēla darbošanās

ES atzīst savu partneru stiprās puses un strādā pie tā, lai uzlabotu savu darbību. ES informētība par pieaugošo konkurenci un centieni apkarot negodīgu tirdzniecības praksi nekaitē attiecībām pilnībā, jo visas puses atzīst, ka tās var iegūt vairāk nekā zaudēt.

c) negatīvs scenārijs – sāncensība un konflikts

Trešajam scenārijam ir visnopietnākās sekas. Naidīgā vidē, kurā ir sagrauta uzticēšanās, tiek kavēta tirdzniecība un veikti dažādi pretpasākumi, ES ir jāatrod veidi, kā sekmīgi darboties un apiet zemūdens akmeņus.

Eiropas sabiedrība nepieņemtu militāru

konfrontāciju. Spēja neļaut sevi iebiedēt attiecībā uz potenciālo līdzdalību būtu iespējama tikai tad, ja ES būtu spēcīga un vienota. Spēku nosaka efektīva un pārlicinoša ārpolitika LES 24. panta 3. punkta garā. ES ir jābūt gatavai nepielūdzami izmantot savu ietekmi (spēcīga ekonomikas dalībniece, dominējoša atbalsta sniedzēja, uzticama politiskā partnere, konkrēta veida integrācijas modeļa eksportētāja). Vienotība nozīmē vienotu nostāju attiecībās ar Ķīnu un ASV, kur īstermiņa un šauras intereses nevalda pār vispārējām interesēm. Attiecībā uz Ķīnu Eiropai automātiski būtu jāizmanto savas daudz lielākās visu valstu kopuma nodrošinātās iespējas sarunās.

ES ir jāpagatavojas iespējamam ASV un Ķīnas attiecību sabrukumam. Šajā nolūkā ES ir jāķļūst pašpietiekamai ekonomikas pamatnozarēs, mainot piegādes ķēžu veidus (pārceļot ražošanu tuvāk Eiropai) un ievērojami palielinot investīcijas pētniecībā un izstrādē. ES varētu neizdoties atturēt Ķīnu no dažādu darbību veikšanas, bet tai būtu jānodrošina, ka Ķīnai nebūtu tik izdevīgi šādas darbības īstenot. Cenšoties attiecībās ar Ķīnu mainīt līdzsvaru, būtu jāizvērtē tas, cik noderīgi būtu izmantot apņēmīgu savstarpības ieviešanu, investīciju izvērtēšanas mehānismus, ierobežojumus sensitīvu Eiropas uzņēmumu un stratēģiskās infrastruktūras, tostarp lauksaimniecības, nekustamā īpašuma un tehnoloģiju, iegādē. Turklāt par vienu no pieejamām iespējām vajadzētu noteikt ierobežojošus pasākumus (t. i., globālo sankciju režīmu). Apņēmīga brīvības un demokrātijas aizsardzība palielina ES spēju labāk stāties pretī Ķīnas sistemātiskajiem centieniem ietekmēt tās politiskus un pilsonisko sabiedrību. Šādu centienus Ķīna izvērš, lai pakļautu sabiedrisko domu Ķīnas stratēģiskajām interesēm. Turklāt ES vajadzētu atklāti norādīt uz Ķīnas plēsonīgo taktiku un darbībām neaizsargātās trešās valstīs. Šis valstis, kuras pievilina tādu pasākumu kā iniciatīvas "Viena josla, viens ceļš" solītie labumi, nonāk parādu slazdā (parādi par aktīviem).

Atjaunotais ES un ASV dialogs par Ķīnu, galveno uzmanību pievēršot politiskiem, drošības, stratēģiskiem un ekonomiskiem aspektiem, varētu tikt izmantots kā platforma tam, lai savstarpēji veidotu labāku izpratni par otras dialoga partneres pieeju attiecībām ar Pekinu un atvieglotu tās īstenošanu, kā arī lai izvairītos no nevajadzīgas ASV un Ķīnas attiecību saasināšanās. Eiropas līderiem ir jāņem vērā, ka ASV Ķīnas politika ir viens no nedaudzajiem jautājumiem ASV politikā, kurā ir iespējams panākt abu partiju vienprātību.

Neatkarīgi no tā, cik ciešas veidosies attiecības ar Ķīnu, transatlantiskā saikne Eiropas Savienībai ir un vienmēr būs spēcīgāka un svarīgāka. Ticība brīvībai un demokrātijai mūs vieno ar ASV, kas ir būtisks sabiedrotais, stājoties pretī Ķīnai.

Secinājumi

ES politika attiecībā uz Ķīnu būtu jābalsta uz šādiem principiem: sadarboties, kad iespējams; konkurēt, kad vajadzīgs; stāties pretī, kad nepieciešams. Šī pieeja ļauj ES elastīgi reaģēt uz divpusējo attiecību attīstību.

Tomēr, lai veidotu sadarbību, abām pusēm tajā ir jābūt ieinteresētām un ir jāievēro spēkā esošie noteikumi. Tāpēc mēs sagaidām, ka Ķīna pildīs savas saistības. Starptautiskās noteikumos balstītas kārtības selektīva piemērošana nav pieņemama. Mēs sagaidām no Pekinas nediskrimināciju un atvērtību, kā arī gatavību uzņemties atbildību un pārskatatbildību, kas nepieciešama, ņemot vērā tās pieaugošo nozīmi pasaules arēnā.

PPE grupa atbalsta principiālu, praktisku un pragmatisku sadarbību ar Ķīnu. ES nevajadzētu kompromisu meklējumos atteikties no savām vērtībām un principiem. ETP grupa aicina Eiropas iestādes un ES dalībvalstis izmantot visus līdzekļus, lai pārlicinātu Ķīnas vadību padarīt savu iedvesmojošo valsti par atbildīgu starptautiskās sabiedrības locekli.